

LAURA
MARSHALL

KVIETIMAS

Iš anglų kalbos vertė
Jurga Brastavičiūtė

Sofoklis

VILNIUS, 2020

Su meile skiriu M, C ir A

1 skyrius

2016

Elektroninis laiškas atkeliauja į mano pašto dėžutę tarsi užminuota bomba: Marija Veston nori draugauti feisbuke.

Akimirką nepastebiu žodžio *Facebook*, matau tik *Marija Veston nori draugauti*. Instinktyviai su trenksmu užverčiu nešiojamąjį kompiuterį. Jaučiuosi taip, lyg gerklėje būtų užstrigusi kempinė, traukianti į save visą drėgmę. Ji pampsta, užkemša ryklę ir aš vos gaudau orą. Mėginu giliai įkvėpti ir atgauti savitvardą. Galbūt apsirikau. Tikriausiai apsirikau, nes tai neįmanoma. Iš lėto, drebančiomis rankomis atverčiu nešiojamąjį kompiuterį. Grįžtu į savo pašto dėžutę ir šįkart faktas tiesiog bado akis. Marija Veston nori su manimi draugauti.

Iki šios akimirkos diena slinko kaip paprastai. Šįvakar Henris pas Semą, tad ilgai dirbau prie pradinio projekto klientui, kuris nori visko: nuo sienų iki kilimų ir sofų, visko įvairiausių rusvų ir rusvai pilkų atspalvių, bet tuo pat metu nenori, kad namas atrodytų nuobodžiai. Pamačiusi, kad gavau laišką, apsidžiaugiau sulaukusi progos prasiblaškyti, tikėjausi asmeninės žinutės, o ne dar vieno kokios nors kompanijos mėginimo ką nors man parduoti.

Tačiau dabar būčiau dėkinga už reklaminį šlamštą ir norėčiau vėl pajusti prieš kelias minutes kamavusį lengvą nuobodulį. Tikriausiai kas nors tiesiog sumąstė nesveikai pa juokauti. Tačiau kas? Kam tai galėtų atrodyti juokinga? Kas apskritai žino, kaip tai priverstų mane pasijusti?

Žinoma, galiu pasirinkti lengvą išeitį. Tereikia ištrinti laišką, prisijungti prie feisbuko ir kvietimą draugauti atmes ti nežiūrint į siuntėjo paskyrą. Dalis manęs rėkia taip ir pasielgti, baigti viską čia ir dabar, bet kita dalis – tyli ir giliai užslėpta – nori išvysti, sužinoti. Suprasti.

Taigi apsisprendžiu. Nuspaudžiu *priimti kvietimą* ir atsi duriu jos paskyroje: Marijos Veston feisbuko paskyroje. Pro filio nuotrauka sena, iš ikiskaitmeninių laikų, akivaizdžiai nuskenuota. Marija vilki žalią mokyklinį švarką, vėjyje ple vėsuoja ilgi rudi plaukai, veide žaidžia nežymi šypsena. Ieš kodama užuominų perbėgu akimis ekraną, bet informacijos paskyroje labai mažai. Ji neturi nei draugų, nei nuotraukų – išskyrus profilio.

Mergina abejingai spokso į mane iš kompiuterio ekrano. Jau daugiau nei dvidešimt penkerius metus nejaučiau šal to jos žvilgsnio, sakančio, kad ji tave vertina, nepasakytum, kad kritiškai, bet vertina ir supranta geriau, nei norėtum, kad pasaulis tave suprastų. Įdomu, ar ji kada suvokė, ką pa dariau.

Fone stūkso raudonų plytų mokyklos pastatas, pažįsta mas, bet tuo pat metu svetimas, tarsi priklausytų ne mano, o kieno nors kito prisiminimams. Keista, penkerius metus kasdien eini į tą pačią vietą, o tada viskas baigiasi ir daugiau ten nebesilankai. Tarsi ji nė nebūtų egzistavusi.

KVIETIMAS

Negaliu ilgai į ją žiūrėti, mano akys pradeda klaidžioti po virtuvę ieškodamos ko nors kasdieniško, į ką galėtų susitelkti, trumpam atsiplėšti nuo šitos naujos, gluminančios realybės. Atsikeliu ir pasidarau kavos, ritualas nuramina – įstatau į aparatą kapsulę, paspaudžiu mygtuką tiksliai taip pat, kaip visada, ir karštu oru pašildau pieną.

Sėdžiu apsupta savo labai patogaus, vidurinės klasės, beveik vidutinio amžiaus gyvenimo atributų. Virtuvės prietaisai, ant prašmatnaus šaldytuvo kabanti nuotrauka – prie baseino padaryta asmenukė, kurioje mes su Henriu praėjusią vasarą, per pirmas atostogas, praleistas tik dviese: mūsų oda sūri ir įrudusi nuo saulės, Henrio burną rėmina šešėlis – dulkės, nuklojusios tuomet kasdienės ledų porcijos likučius.

Už dvivėrių stiklinių durų mažytis mano kiemelis dėvi niūrius vėlyvo rudens apdarus – grindinio akmenys slidūs po anksčiau nulijusio ledinio lietaus. Iš apdaužytų gėlių vazonų svyra negyvi rudi stagarai – mano nesėkmingas mėginimas praėjusią vasarą užsiauginti prieskoninių žolelių, – o tamsėjantis popiečio dangus atrodo pilkas lyg skalūnai. Vos įžiūriu vieną iš daugiaaukščių, išsimėčiusių aplink ir tarsi piktavaliai milžinai stūksančių virš tokiais butais kaip maniškis Pietryčių Londone paverstų Viktorijos laikų namų eilių. Šis kambarys, šis namas, šis gyvenimas, kurį taip rūpestingai susikūriau. Ši maža šeima, kurioje liko tik du nariai. Jeigu vienas iš mūsų pražus, šeimos nebeliks. Ko reikėtų viskam sužlugdyti, sugriauti, sudaužyti į šipulius? Galbūt ne tiek daug, kaip maniau. Galbūt tik menko niuktelėjimo; lengvo stumtelėjimo, tokio švelnaus, kad vos pajusčiau.

Virtuvė blausios pilkšvai melsvos spalvos sienomis ir baltinto medžio stalviršiais atrodo nemaloniai šilta. Kavos aparatui niūniuojant kasdienę melodiją viena ausimi klausausi žinių per radiją, kasdien tarškantį virtuvėje: sportinė pergalė, vyriausybės performavimas, penkiolikmetė, nusižudžiusi po to, kai vaikinas internete paskelbė jos nuogos nuotraukas. Tai išgirdusi krūpteliu, užuojauta jai sumyšta su gėdos kupinu dėkingumu, kad mano laikais telefonų su fotokameromis nebuvo. Nueinu ir atidarau stiklines duris, man reikia šviežio oro, bet ledinis gūsis vėl jas užtrenkia.

Mano kava paruošta, neturiu kito pasirinkimo, kaip tik vėl sėsti prie kompiuterio, kuriame manęs laukia Marija; atkakliai, nesuvokiamai. Prisiverčiu pažvelgti jai į akis, tuščiai tyrinėju jas ieškodama bent kokios užuominos apie tai, kas jai nutiks. Mėginu į nuotrauką pažvelgti kaip atsitiktinė stebėtoja; eilinė moksleivė senoje nuotraukoje, kuri daugybę laiko prastovėjo ant mamos naktinės komodos, kas savaitę paimama ir nuvalius dulkes pastatoma atgal. Tai nepadeda; žinodama jos likimą negaliu taip į ją žiūrėti.

Marija Veston nori su manimi draugauti. Galbūt tai ir buvo problema; Marija Veston norėjo su manimi draugauti, bet aš ją apvyčiau. Visą mano suaugusį gyvenimą ji pleveno mano sąmonės pakraščiuose, nors man gerai sekėsi negalvoti apie ją ir tik akies kampučiu matyti išplaukusį šešėlį, beveik už akiračio ribų – beveik, bet ne visai.

Marija Veston nori su manimi draugauti.

Tačiau Marija Veston jau daugiau nei dvidešimt penkerius metus yra mirusi.

2 skyrius

1989

Visą naktį nemiegojau stengdamasi kaip nors suvokti, kas įvyko, ką aš padariau. Mano akys paraudusios ir peršti iš nuovargio, bet nedirštu užmigti. Jeigu užmigsiu, pabudusi vieną palaimingą, siaubingą akimirką nežinosiu, o tada tai mane vėl prislėgs tarsi lavina, kurios galią iki begalybės sustiprina ta viena nežinojimo akimirka.

Galvoju apie paskutinį kartą, kai stebėjau aušrą gulėdama Sofi lovoje. Šįkart jausmas daug niūresnis, audringesnis. Visą naktį drengė nenumaldomas vasaros lietus, į mano langą be perstojo daužėsi šalia augančio medžio šaka. Man užmigti neleidžia ne tik vaistai, nors vis dar jaučiu, kaip jie nepageidaujami pulsuoja mano gyslose. Ant grindų išsėdėjau keturias valandas, mano miegamajame tuo tarpu vietoj tamsos pamažu įsigalėjo blausi pilkšva švieselė. Mane supa įmantrių pasiruošimų vakarui liekanos. Prieš dvylika valandų vakaras žadėjo pripažinimą ir palankumą. Ant lovos drykso trys suknelės, prie kiekvienos tinkantys bateliai guli pamiršti priešais visu ūgiu atspindintį veidrodį. Mano akys blausiai spokso į dėmę ant kilimo, kur Sofi išmetė mano naują bronzinę pudrą ir aš negrabiai

pamėginau nuvalyti servetėle, pamirkyta stiklinėje su užsistovėjusiu vandeniu.

Suknelė, kurią vilkėjau, suglamžyta guli šalia manęs – aš užsitempiaiu seną sportinį bliuzoną ir tampres. Po mano akimis tamsūs ratilai, lūpos sausos, įskilimuose ir aplink burną dar matyti lūpdažio likučiai.

Ant grindų taip ilgai išsėdėjau tik todėl, kad neįstengiu pajudėti. Maniau, kad mano širdis daužysis, bet iš tikrųjų ją taip tvirtai spaudžia geležinis kumštis, kad stebiuosi, kaip ji apskritai plaka. Viskas sulėtėjo iki gedulingo tempo.

Pajudinu ranką norėdama nusibraukti plaukus už ausų ar pakelti ką nors nuo grindų ir, kad ir kaip greitai tai daryčiau, atrodo, jog judu sulėtintai. Mano smegenys iš visų jėgų bando suvokti, kas įvyko, mano mintys sraigės greičiu šliaužia per porą paskutinių mėnesių mėgindamos perprasti, kaip viskas galėjo taip baigtis.

Manau, viskas prasidėjo prieš porą mėnesių, tą dieną, kai į mokyklą atėjo nauja mergina. Per pertrauką klausiausi, kaip Sofi kalbasi su Klere Barns ir Džoana Kirbi, bet pati neištariau beveik nė žodžio. Sėdėjome ant suoliuko tolimajame žaidimų aikštelės gale, jų trijulė buvo tiek kartų užlenkusios sijonus ties juosmenimis, kad juos vilkėti apskritai beveik nebuvo naudos. Iš kito žaidimų aikštelės galo Sofi stebėjo Metas Luisas, ir aš aiškiai mačiau, ką jis galvoja. Tai buvo ta diena, pirma metų diena, kai ore užuodi artėjantį pavasarį. Sėdėjau ant suoliuko galo ir mėgavausi į veidą šviečiančia saule tikėdamasi, kad iš manęs pastangų pradėti pokalbį jos nesitiki. Dangus atrodė nuostabiai mėlynas, o Sofi ir kitos dvi tarsi švytėjo, jų neįtikėtinais blizgūs

KVIETIMAS

plaukai atspindėjo saulę, glotni auksinė oda tviskėjo. Jos puikiai suvokė, kokį visiems daro poveikį, nebuvo tokios jau kvailos.

Sofi iš naujo dažė blakstienas tušu ir kalbėjo apie berniuką, su kuriuo susidėjo praėjusį savaitgalį, per šešiolikto Klerės Barns gimtadienio vakarėlį. Savaime suprantama, manęs į jį nepakvietė. Klerė ir Džoana mane pakenčia tik todėl, kad aš draugauju su Sofi, ir kartais jaučiuosi taip, lyg net draugystės laikyčiausi įsikibusi tik per plauką.

– Iš esmės mes bučiavomės ir taip toliau, o tada, na, žinot, koks nepatogiausias dalykas gali nutikti berniukui? Tai ir nutiko.

Klerė su Džoana sukrykštė.

– O, Dieve! – pasakė Klerė. – Tai taip gėdinga! Žinai, kaip tą kartą, per Džonio vakarėlį, kai glamžiausi su Marku? Išėjome į laukus ir buvau ten, apačioj, na, žinot, čiulpiu jam, ir nieko nevyko, tai pažiūrėjau ir spėkit, ką? Jis miegojo!

Sofi su Džoana susirietė iš juoko, o aš nusišypsojau rodydama, kad pokštą supratau. Bent jau žinau, ką reiškia čiulpti, nors ir miglotai. Pamėginau įsivaizduoti, kaip darau tai kam nors, net kam nors, kas man labai patinka, bet negaliu. Visų pirma neturiu nė menkausio supratimo, kaip tai vyksta; ką reikėtų daryti burna, liežuviu. Nusipurčiau.

Klerė palinko kitų dviejų link tarsit ketindama pasidalyti didžia išmintimi:

– Jums abiem tai nieko tokio, jums tai dar gana nauja, bet man seksas iš tikrųjų pradeda truputį nusibosti, suprantat. Tai viskas, ko Denas nori. Žinot, kartais aš norėčiau išeiti į miestą, į kiną ar panašiai.

Sofi su Klere puolė pritarti. Keista, paprastai Sofi būna tokia rami, susitelkusi, bet kartais, kai ji su Klere, išvystu jos silpnąsias vietas, įtrūkimus apgaulingai šaltakraujiškoje išorėje. Neseniai jos pradėjo leisti man po mokyklos kartu eiti į miestą. Iš pradžių eidavome visos greta, bet takas palei upę per siauras eiti daugiau nei po dvi, ir aš visada jausdavau, kaip Sofi ir Džoana tyliai varžosi norėdamos būti ta, kuri gaus eiti su Klere, o ne su manimi.

Iki šįvakar berniuko nebuvo net pabučiavusi ir prisimenu, kaip tą dieną meldžiausi, kad kitos apie tai nesužinotų. Sofi žino, bet nemanau, kad pasakytų. Jos bent jau niekada nebando įtraukti manęs į tuos pokalbius. Visada labai bijau pasakyti ką nors kvaila, kas išduotų mano patirties stoką. Beveik viską, ką žinau apie seksą, perskaičiau *Just Seventeen* žurnale, nors Dievas mato, tai galėtų būti naudingiau. Į klausimų skyrelį rašanti moteris, regis, mano, kad pradinių žinių turi, tad ten visada yra frazių ir žodžių, kurių nesuprantu. Galėtum pamanyti, kad galbūt tai būtų paaiškinta per lytinio švietimo pamokas, bet ne, kol kas tik turėjome senovinę aštuntojo dešimtmečio gimdančios moters vaizdo įrašą ir nepatogių pokalbių apie į vaginas kišamus penius. Na, tai žinojau net aš. Per vienintelę pamoką, kuri žadėjo būti įdomi, ponija Kuk turėjo pamokyti mus užmauti prezervatyvą ant banano, bet spėkit, ką – tą dieną ponija Kuk sirgo, tad teko pasitenkinti nuogirdomis apie tai iš kitos klasės, kurie tai padarė praėjusią savaitę.

Naujoji mergina buvo vardu Marija Veston. Ji atrodė normali, tokia tarsi vidutinė, ne madinga, bet ir ne senamadiška. Panelė Alen privertė Sofi ją pagloboti, bet Sofi iš esmės

KVIETIMAS

tiesiog parodė jai, kur tualetai ir valgykla, o tada likusią dienos dalį ignoravo. Estera Harkur pamėgino susidraugauti su Marija, bet net naujoji mergina suprato, kad padėvėtus drabužius vilkinti ir akinius storais rėmeliais nešiojanti Estera mūsų mokykloje nebuvo kelias į visuomeninį pasisėkimą. Keista prisiminti, kad pradinėje mokykloje nuolat leisdavau laiką su Estera. Man patiko vaikščioti pas ją į namus, nes jos mama leisdavo mums išstis valandas būti miškuose, nors jie buvo hipiai vegetarai ir užkandžiams gaudavome keistų dalykų. Iš dalies jos truputį pasiilgstu; mes tikrai prisijuokdavome. Tačiau dabar su ja draugauti nebegalėjau – košmaras.

Šiaip ar taip, per priešpiečius Sofi net neatsisėdo su naująja mergina, o Estera jau tada laikėsi nuošaliau, nes per pirmą pertrauką Marija su ja elgėsi labai šaltai. Artėdama prie kasos pradėjau kasdienį darbą – dairytis po valgyklą ir mėginti suprasti, kur atsisėsiu. Marija viena sėdėjo gale stalo, kurio kitame gale buvo įsitaisę grupelė tikrų kalikų, įskaitant Natašą Grifits (arba, kaip ją vadina Sofi, „Veidas ir kaklas“ – dėl jos oranžinio makiažo ir balto kaklo). „Veidas ir kaklas“ nuobodžiai varė apie savo anglų namų darbus ir kokie, pasak pono Dženkinso, jie buvo puikūs, ir kaip jis pamokai baigiantis specialiai paprašė jos pasilikti (lažinuosi, kad taip ir padarė; visi mano, kad jis tikras senas iškrypėlis). Jau ketinau eiti pro Mariją galvodama, ar nieko tokio, jei atsisėsiu prie Sofi (ji su Klere ir Džoana sėdėjo prie kampinio kairio stalo, kuris kažkodėl priklauso grietinėlei – iš esmės tai reiškia, kad, jei valgai ką nors daugiau nei jogurtą, ten sėdėti gana nesmagu), bet pagavau jos žvilgsnį. Ji valgė bulvę „marškinėliuose“, klausėsi, kaip Nataša įkyriai pliurpia apie

savo Šekspyro rašinį, ir šypsojosi lyg jau suprasdama, kaip Nataša visada nusišneka, o aš kažkodėl sulėtinau žingsnį.

– Ar čia kas nors sėdi?

– Ne, niekas! – atsakė ji ir patraukė padėklą atlaisvindama man vietos. – Sėskis.

Nuėmiau nuo padėklo gėdingą riebalais permirkusią lazaniją ir atsėdau spausdama smailų šiaudelio galą į apskritą folijos plėvelę obuolių sulčių pakelyje, plėvelė įtrūko, iš skylės išvarvėjo lašas gintarinio skysčio.

– Tai kaip tavo pirmoji diena?

– Na, žinai, gerai; aišku, viskas sudėtinga... na, supranti... Jos balsas nutrūko.

– Taigi iš esmės šūdinai? – išsišiepiau.

– Aha, – ji nusišypsojo su palengvėjimu. – Visiškai šūdinai.

– Kur mokyklą lankei anksčiau? Ar tavo tėtis su mama persikraustė?

Marija susikaupusi pjovė bulvės odele.

– Taip, mes gyvenome Londone.

– A, gerai, – atsakiau. Balandis atrodė keistas metų laikas kraustyti, likus taip mažai laiko iki brandos egzaminų.

Ji padvejojo.

– Turėjau truputį problemų su kai kuriomis kitomis merginomis.

Pajutau, kad ji nenori, jog ją spausčiau, taigi nespaudžiau.

– Na, čia visi tikrai malonūs, – pamelavau. – Tokių problemų neturėsi. Tiesą sakant, yra grupelė, su kuria beveik kasdien po pamokų einame į miestą, turėtum prisijungti.

– Šiandien negaliu, brolis pasitiks mane prie mokyklos ir palydės namo. Tačiau kurią kitą dieną labai norėčiau.

KVIETIMAS

Pirma pamoka po priešpiečių buvo matematika, Sofi įsirangė už suolo šalia manęs, šviežiai pasidažiusi po skundų sesijos tualete ir dvokianti *Dior Poison*. Papasakoju, kad kalbėjaisi su Marija ir pakviečiau kartu su mumis į miestą. Sofi pasisuko į mane.

– Pakvieteį ją eiti su mumis? – paklausė ji pavojingai irzliu balsu.

– Taip... ar viskas *O. K.*? – pamėginau suvaldyti virpantį balsą.

– Ar Klerė žino?

– Ne... nemaniau, kad kuri nors prieštarautų.

– Pirmiausia turėjai paklausti manęs, Luiza.

– Atsiprašau, pamaniau... ji naujokė ir... – vis labiau panikuodama be reikalo perdėlioju ant stalo knygas. Ką aš padariau?

– Žinau. Tačiau jau šį tą apie ją girdėjau, tai, kas nutiko jos senojoje mokykloje.

– Ak, viskas gerai, ji man apie tai papasakojo. – Galbūt viskas bus gerai. – Visa tai netiesa.

– Bet ji taip ir sakytų, ar ne? Ar papasakojo tau, kas ten įvyko?

– Ne, – pripažinau svylančiais skruostais.

– Gerai. Na, galbūt prieš kviesdama žmones kur nors su kitais žmonėmis turėtum išsiaiškinti tiesą.

Kelias minutes tylėdamos sprendėme algebrą, nors pastebėjau, kad Sofi vis dar dairosi man per petį ir nusirašinėja atsakymus.

– Šiaip ar taip, šiandien ji negali, – galiausiai išdrįsau. – Turi susitikti su broliu.

– Girdėjau, kad jis irgi keistas. Šiandien vis tiek negaliu. Kai ką veiksime su Klere.

LAURA MARSHALL

Manęs į tą paslaptinę išvyką akivaizdžiai nepakvietė, tad nieko neatsakiau. Nustebau, kad Sofi nejautė nuo manęs sklindančio karščio, per poras varvančių šoko ir nerimo.

Nuskambėjus skambučiui ji susirinko daiktus ir išėjo tiesiai į kitą pamoką. Dienai baigiantis su manimi net neatsiveikino, tiesiog nuėjo kikendama, įsitvėrusi Klerei Barns į ranką, nežiūrėdama atgal. Buvau labai išsigandusi, kad viską tarp mūsų sugadinau. Šūdas šūdas šūdas. Ką aš darysiu?